

آثار و برکات مرقد شریف سیدالشهداء (ع)

رضارجالی

آثار و برکات مرقد سیدالشهداء (ع)

سخنی پیرامون مرقد سیدالشهداء (ع)

اگر چه قبر حقیقی سیدالشهداء (ع) در دلها و قلبهاست که بنای آن از دوران کودکی در سرزمین دل شیعیان و عاشقاناش گذارده شد؛ اما مرقد شریف آن حضرت همواره از آثار و برکات متعددی برخوردار بوده است .

ضریح مقدس و حرم مطهر امام حسین (ع) یادگاری از جان نثاری و فداکاری او و یارانش در راه خدا می باشد. مرقدی که جای عترت آدمیان برای ابد و دوام خواهد بود، و سزاوار است که این بارگاه شریف و غم انگیز و شور آفرین، همواره زیارتگاه مردم جهان شده و انسانها ، فداکاری و عشق و صفا را از خفتگان این مرقدهای شریف ، سرمشق گیرند .

حرم حسین کعبه دلهاست . و این کعبه طوافگاه زائران و قبله امیدواران و دارالشفای دردمندان و پناهگاه توبه کنندگان و گنهکاران است .

آری، عاشقان کویش و دلباختگان رویش ، پروانه وار خود را در اطراف ضریح مطهرش گردانیده و به آتش عشق و محبت او، پر و بال خویش را می

سوزانند و اشك شوق و اشتیاق بر چهره و رخسار می افشانند، و بر مظلومی و مصیبت‌های او و خاندانش ناله سر می دهند براستی «این چه شمعی است که جانها همه پروانه اوست.»»

برگرد حریم تو ، که دست طلب ماست
چون دامن شمعی است، که پروانه بگیرد

فضل و شرافت کربلا و مرقد مطهر سیدالشهدا (ع) چنان است که امام صادق (ع) فرمود: «قبر ابی عبدالله الحسین (ع) از آن روزی که در آنجا دفن شد، باغی از باغهای بهشتی است» ۶۵ .

با ذکر این مختصر ، شایسته است جهت آگاهی و آشنایی با چگونگی حرم و مرقد شریف امام حسین (ع) و تحولات عمارت شریف ، مطالبی به طور اجمال ذکر گردد .

محل دفن آن حضرت که همان گودال قتلگاه است ، اکنون دارای سقفی است که روی آن صندوق مبارك نهاده شده و روی صندوق ، ضریح در میان روضه منوره ، و روضه نیز در بین مسجد (مسجد بالا سر و مسجد پشت سر) و در طرف پایین پا در زاویه روضه قبور شهدا می باشد این مجموعه هم اکنون حرم

امام حسین (ع) را تشکیل می دهد، و حرم نیز میان رواق و رواق در وسط

صحن و صحن محور آبادانی زمین کربلا بوده و می باشد .

ضریح مقدس در وسط واقع است و از نقره خالص ساخته شده که در پیش روی

آن با طلا و به خط نسخ نوشته شده: «ولا تحسبن الذین قتلوا فی سبیل الله امواتا

بل احياء عند ربهم یرزقون»، و در بالای سر، «آیه نور» نوشته شده است .

صحن مطهر حسین (ع) دارای هفت باب است که عبارتند از :

1-باب قبله که ساعتی بر فراز آن نصب است ،

2-باب قاضی الحاجات

3-باب زینبیه که در حدود تل زینبیه قرار دارد

4-باب سلطانی

5-باب بازار بزازها

6-باب سدره که در شمال صحن بوده و به بازار و اطراف راه دارد

7-باب صافی که به درب بین الحرمین نیز معروف است .

از اخبار چنین بر می آید که بارگاه حسینی هفت مرتبه - به غیر از عمارت

موجود - بنا نهاده شده است .

عمارت اول:

بارگاه سیدالشهدا (ع) پس از ساختن قبر شریف آن حضرت برای اولین بار در دوران بنی امیه بنا گردید ، اخبار و روایات بسیاری آمده که در زمان بنی امیه سقفی بر روی مزار امام و مسجدی (ظاهراً توسط بنی اسد) نزدیک آن ساخته شد و تا زمان هارون الرشید (سال 193 همچنان باقی بود .

عمارت دوم:

بعد از تخریب مرقد شریف ، توسط هارون ، در زمان مأمون خلیفه عباسی، عمارت دوم بنا شد، و تا سال ۲۳۲ باقی بود .
اما از آن سال تا سال ۲۴۷ متوکل چهار بار امر به خرابی و انهدام قبر کرد، و اوقاف حایر مبارک را برد و ذخایر آن را تاراج کرد .

عمارت سوم:

سومین بار مرقد مطهر امام به دست «منتصر» تجدید بنا شد، و تا سال ۲۷۳ باقی بود .

عمارت چهارم:

تجدید بنای مرقد امام برای چهارمین بار به دست محمد بن زید بن حسن بن محمد بن اسماعیل بن زید بن علی بن الحسین بن علی بن ابیطالب ، ملقب به «داعی صغیر» پادشاه طبرستان انجام گرفت .

عمارت پنجم:

بنای عضد الدوله دیلمی بود، که در سال ۳۶۹ بنا شد، و در زمان او بود که رواقی به دست عمران بن شاهین معروف به «رواق عمران» در حایر حسین ساخته شد .

عمارت ششم:

ششمین بار بارگاه حسین به دست حسن بن مفضل بن سهلان ابومحمد رامهرمزی ، وزیر سلطان الدوله دیلمی نوسازی شد .

عمارت هفتم:

عمارت موجود است که در سال ۷۶۷ بعد از سرنگونی دولت آل بویه به سال ۳۱۰ به دستور سلطان اویس ایلخانی ساخته شد، و در سال ۷۸۶ فرزندش احمد بن اویس در تکمیل آن کوشید و تاریخ آن در بالای محراب و نزدیک سر شریف آن حضرت نگاشته شده است . ۶۶

و اما آثار و برکات مرقد شریف و حرم مطهر سیدالشهدا (ع) عبارتند از :

مرقد حسینی ، نیروبخش است

با ذکر اجمالی تحولاتی که در عمارت مرقد مطهر امام حسین (ع) صورت گرفته است به خوبی معلوم می گردد که زیارت قبر آن حضرت در مبارزه با حکومت بنی عباس تأثیر مهمی داشته است ، و به همین دلیل بود که عباسیان قبر آن امام را دشمن خود می دانستند و به ویرانی آن دست می زدند ، زیرا این قبر شریف به مرکز تجمع مخالفان و مبارزان تبدیل شده بود .

مشاهده مزار و مرقد شهیدان کربلا و به نظر در آوردن آن مصائب جانگذار ، حالت بیننده را دگرگون ساخته و استقامت حال او را به هم زده و وارونه می سازد، که چگونه عده ای قلیل در مقابل جمعی کثیر و سپاهی مجهز و مهیا تن به مرگ داده و روی عقیده و ایمان خود ثبات قدم داشته و تا آخرین قطره خون خود مبارزه و جانفشانی نمودند .

محل نزول فرشتگان الهی

امام صادق (ع) فرمود: «ما بین قبر حسین (ع) تا آسمان، محل رفت و آمد فرشتگان الهی است.» ۶۷

و نیز فرمود: «قبر حسین بن علی (ع) بیست ذراع در بیست ذراع است . آن باغی از باغهای بهشت ، و محل عروج فرشتگان به آسمان می باشد هیچ فرشته مقرب و پیامبر مرسلی نیست جز آنکه از خدا می خواهد که او را زیارت کند پس گروهی فرود می آیند و گروهی بالا می روند» ۶۸ .

نماز قبول می شود

اگر انسان زائر ، حق امام را شناخته و با معرفت و ولایت او در کنار قبر مطهرش نماز گذارد ، مورد قبول حق تعالی قرار می گیرد . چنانکه امام صادق (ع) در شأن و مقام کسی که به مرقد و بارگاه شریف حضرت مشرف شده و نماز بخواند ، فرمود: «خداوند متعال اجر نمازش را قبولی آن قرار می دهد»

. ۶۹

تمام خواندن نماز

حضرت امام جعفر صادق (ع) فرمود: «نماز در چهار مکان تمام خوانده می شود (یعنی اگر چه از حد مسافت شرعی هم بیشتر باشد اما شکسته نمی شود) :

1- مسجد الحرام (مکه) ،

2- مسجد الرسول (مدینه)

3- مسجد کوفه ،

4- حرم امام حسین (ع) « ۷۰ .

و نیز روایت شده که «ابن شبل» از امام صادق (ع) پرسید: آیا قبر امام حسین

(ع) را زیارت کنم ؟ فرمود: بآک و خوب زیارت کن و نمازت را در حرمش

تمام بخوان . پرسید نمازم را تمام بخوانم؟ فرمود: تمام. عرض کرد : بعضی از

اصحاب و شیعیان شکسته می خوانند؟ فرمود: اینان دو چندان عمل می کنند»

. ۷۱

لذا چنانکه در رساله های عملیه نیز آمده است ، در حرم امام حسین (ع) می توان نماز را، هم شکسته خواند و هم به برکت آن حضرت تمام بجا آورد .

اجابت دعا و برآورده شدن حاجت

خداوند سبحان در ازای ایثار و فداکاری سیدالشهدا (ع) و تحمل هرگونه سختی چون تشنگی و غم و اندوه فراوان برای حفظ اسلام، در مرقد شریفش برکاتی را قرار داده که از جمله آنها اجابت دعا و برآورده شدن حاجات است . چنانکه امام صادق (ع) فرمود: «هر کس دو رکعت کنار قبر حسین (ع) نماز بخواند ، از خداوند چیزی را؛^{۸۸} مسئلت نکند جز اینکه به او عطا شود» . ۷۲

و نیز فرمود: «خداوند در عوض قتل امام حسین (ع) امامت را در ذریه آن حضرت ، شفا را در تربتش ، اجابت دعا را در کنار مرقدش قرار داده ، و ایام زیارت کنندگان او از عمرشان حساب نمی شود» . ۷۳.

65-سیره امامان (ترجمه اعیان الشیعه) ، علامه سید محسن امین ، ص

۲۲۰- و زندگانی چهارده معصوم ،

عمادزاده ، ج ۲ ص ۱۳۷

66- وسائل الشيعة , شيخ حر عاملي , ج ١٠ ص ٣٢٣

67- منتخب كامل الزيارات , ابن قولويه , ص ١٩٥

68- منتخب كامل الزيارات , ابن قولويه , ص ٢٥٢

69- وسائل الشيعة , شيخ حر عاملي , ج ١٠ ص ٥٤٩

70- كامل الزيارات , ابن قولويه , ص ٢٤٨

71- كامل الزيارات , ابن قولويه , ص ١٢٣

72- امالي شيخ طوسي , ص ٣١٧

73- امالي شيخ طوسي , ص ٣١٩

سخنی پیرامون مرقد سیدالشهدا (ع)

اگر چه قبر حقیقی سیدالشهدا (ع) در دلها و قلبهاست که بنای آن از دوران کودکی در سرزمین دل شیعیان و عاشقاتش گذارده شد؛ اما مرقد شریف آن حضرت همواره از آثار و برکات متعددی برخوردار بوده است.

ضریح مقدس و حرم مطهر امام حسین (ع) یادگاری از جان نثاری و فداکاری او و یارانش در راه خدا می باشد. مرقدی که جای عترت آدمیان برای ابد و دوام خواهد بود، و سزاوار است که این بارگاه شریف و غم انگیز و شور آفرین، همواره زیارتگاه مردم جهان شده و انسانها، فداکاری و عشق و صفا را از خفتگان این مرقدهای شریف، سرمشق گیرند.

حرم حسین کعبه دلهاست. و این کعبه طوافگاه زائران و قبله امیدواران و دارالشفای دردمندان و پناهگاه توبه کنندگان و گنهکاران است.

آری، عاشقان کویش و دلباختگان رویش، پروانه وار خود را در اطراف ضریح مطهرش گردانیده و به آتش عشق و محبت او، پر و بال خویش را می سوزانند و اشک شوق و اشتیاق بر چهره و رخسار می افشانند، و بر مظلومی

و مصیبت‌های او و خاندانش ناله سر می دهند برآستی «این چه شمعی است که
جانها همه پروانه اوست.»»

برگرد حریم تو ، که دست طلب ماست

چون دامن شمعی است، که پروانه بگیرد

فضل و شرافت کربلا و مرقد مطهر سیدالشهدا (ع) چنان است که امام صادق
(ع) فرمود: «قبر ابی عبدالله الحسین (ع) از آن روزی که در آنجا دفن شد،
باغی از باغهای بهشتی است» ۶۵.

با ذکر این مختصر ، شایسته است جهت آگاهی و آشنایی با چگونگی حرم و
مرقد شریف امام حسین (ع) و تحولات عمارت شریف ، مطالبی به طور اجمال
ذکر گردد.

محل دفن آن حضرت که همان گودال قتلگاه است ، اکنون دارای سقفی است که
روی آن صندوق مبارک نهاده شده و روی صندوق ، ضریح در میان روضه
منوره ، و روضه نیز در بین مسجد (مسجد بالا سر و مسجد پشت سر) و در

طرف پایین پا در زاویه روضه قبور شهدا می باشد این مجموعه هم اکنون حرم امام حسین (ع) را تشکیل می دهد، و حرم نیز میان رواق و رواق در وسط صحن و صحن محور آبادانی زمین کربلا بوده و می باشد.

ضریح مقدس در وسط واقع است و از نقره خالص ساخته شده که در پیش روی آن با طلا و به خط نسخ نوشته شده: «ولا تحسبن الذین قتلوا فی سبیل الله امواتا بل احياء عند ربهم یرزقون»، و در بالای سر، «آیه نور» نوشته شده است.

صحن مطهر حسین (ع) دارای هفت باب است که عبارتند از: ۱- باب قبله که ساعتی بر فراز آن نصب است ، ۲- باب قاضی الحاجات ۳- باب زینبیه که در حدود تل زینبیه قرار دارد ۴- باب سلطانی ۵- باب بازار بزازها ۶- باب سدره که در شمال صحن بوده و به بازار و اطراف راه دارد ۷- باب صافی که به درب بین الحرمین نیز معروف است.

از اخبار چنین بر می آید که بارگاه حسینی هفت مرتبه - به غیر از عمارت موجود - بنا نهاده شده است.

عمارت اول: بارگاه سیدالشهدا (ع) پس از ساختن قبر شریف آن حضرت برای اولین بار در دوران بنی امیه بنا گردید ، اخبار و روایات بسیاری آمده که در زمان بنی امیه سقفی بر روی مزار امام و مسجدی (ظاهراً توسط بنی اسد) نزدیک آن ساخته شد و تا زمان هارون الرشید (سال ۱۹۳) همچنان باقی بود.

عمارت دوم : بعد از تخریب مرقد شریف ، توسط هارون ، در زمان مأمون خلیفه عباسی، عمارت دوم بنا شد، و تا سال ۲۳۲ باقی بود.

اما از آن سال تا سال ۲۴۷ متوکل چهار بار امر به خرابی و انهدام قبر کرد، و اوقاف حایر مبارک را برد و ذخایر آن را تاراج کرد.

عمارت سوم : سومین بار مرقد مطهر امام به دست «منتصر» تجدید بنا شد، و تا سال ۲۷۳ باقی بود.

عمارت چهارم : تجدید بنای مرقد امام برای چهارمین بار به دست محمد بن زید بن حسن بن محمد بن اسماعیل بن زید بن علی بن الحسین بن علی بن ابیطالب ، ملقب به «داعی صغیر» پادشاه طبرستان انجام گرفت.

عمارت پنجم : بنای عضد الدوله دیلمی بود، که در سال ۳۶۹ بنا شد، و در زمان او بود که رواقی به دست عمران بن شاهین معروف به «رواق عمران» در حایر حسین ساخته شد.

عمارت ششم : ششمین بار بارگاه حسین به دست حسن بن مفضل بن سهلان ابومحمد رامهرمزی ، وزیر سلطان الدوله دیلمی نوسازی شد.

عمارت هفتم : عمارت موجود است که در سال ۷۶۷ بعد از سرنگونی دولت آل بویه به سال ۳۱۰ به دستور سلطان اویس ایلیخانی ساخته شد، و در سال ۷۸۶ فرزندش احمد بن اویس در تکمیل آن کوشید و تاریخ آن در بالای محراب و نزدیک سر شریف آن حضرت نگاشته شده است . ۶۶

و اما آثار و برکات مرقد شریف و حرم مطهر سیدالشهدا (ع) عبارتند از :

۱-مرقد حسینی ، نیروبخش است

با ذکر اجمالی تحولاتی که در عمارت مرقد مطهر امام حسین (ع) صورت گرفته است به خوبی معلوم می گردد که زیارت قبر آن حضرت در مبارزه با حکومت بنی عباس تأثیر مهمی داشته است ، و به همین دلیل بود که عباسیان

قبر آن امام را دشمن خود می دانستند و به ویرانی آن دست می زدند ، زیرا این قبر شریف به مرکز تجمع مخالفان و مبارزان تبدیل شده بود.

مشاهده مزار و مرقد شهیدان کربلا و به نظر در آوردن آن مصائب جانگذار ، حالت بیننده را دگرگون ساخته و استقامت حال او را به هم زده و وارونه می سازد، که چگونه عده ای قلیل در مقابل جمعی کثیر و سپاهی مجهز و مهیا تن به مرگ داده و روی عقیده و ایمان خود ثبات قدم داشته و تا آخرین قطره خون خود مبارزه و جانفشانی نمودند.

2- محل نزول فرشتگان الهی

امام صادق (ع) فرمود: «ما بین قبر حسین (ع) تا آسمان، محل رفت و آمد فرشتگان الهی است.» ۶۷

و نیز فرمود: «قبر حسین بن علی (ع) بیست ذراع در بیست ذراع است . آن باغی از باغهای بهشت ، و محل عروج فرشتگان به آسمان می باشد هیچ فرشته مقرب و پیامبر مرسلی نیست جز آنکه از خدا می خواهد که او را زیارت کند پس گروهی فرود می آیند و گروهی بالا می روند» ۶۸.

3- نماز قبول می شود

اگر انسان زائر ، حق امام را شناخته و با معرفت و ولایت او در کنار قبر مطهرش نماز گذارد ، مورد قبول حق تعالی قرار می گیرد . چنانکه امام صادق (ع) در شأن و مقام کسی که به مرقد و بارگاه شریف حضرت مشرف شده و نماز بخواند ، فرمود: «خداوند متعال اجر نمازش را قبولی آن قرار می دهد» . ۶۹

4- تمام خواندن نماز

حضرت امام جعفر صادق (ع) فرمود: «نماز در چهار مکان تمام خوانده می شود (یعنی اگر چه از حد مسافت شرعی هم بیشتر باشد اما شکسته نمی شود) : ۱- مسجد الحرام (مکه) ، ۲- مسجد الرسول (مدینه)، ۳- مسجد کوفه، ۴- حرم امام حسین (ع)» ۷۰ .

و نیز روایت شده که «ابن شیل» از امام صادق (ع) پرسید : آیا قبر امام حسین (ع) را زیارت کنم ؟ فرمود: بآه و خوب زیارت کن و نمازت را در حرمش تمام بخوان . پرسید نمازم را تمام بخوانم؟ فرمود: تمام. عرض کرد : بعضی از اصحاب و شیعیان شکسته می خوانند؟ فرمود: اینان دو چندان عمل می کنند

لذا چنانکه در رساله های عملیه نیز آمده است ، در حرم امام حسین (ع) می توان نماز را، هم شکسته خواند و هم به برکت آن حضرت تمام بجا آورد.

5- اجابت دعا و برآورده شدن حاجت

خداوند سبحان در ازای ایثار و فداکاری سیدالشهدا (ع) و تحمل هرگونه سختی چون تشنگی و غم و اندوه فراوان برای حفظ اسلام، در مرقد شریفش برکاتی را قرار داده که از جمله آنها اجابت دعا و برآورده شدن حاجات است . چنانکه امام صادق (ع) فرمود: «هر کس دو رکعت کنار قبر حسین (ع) نماز بخواند ، از خداوند چیزی را؛⁸⁸ مسئلت نکند جز اینکه به او عطا شود» . ۷۲

و نیز فرمود: «خداوند در عوض قتل امام حسین (ع) امامت را در ذریه آن حضرت ، شفا را در تربتش ، اجابت دعا را در کنار مرقدش قرار داده ، و ایام زیارت کنندگان او از عمرشان حساب نمی شود» . ۷۳

65-سیرهء امامان (ترجمهء اعیان الشیعه)، علامه سید محسن امین ، ص

۲۲۰- و زندگانی چهارده معصوم،

عمادزاده ، ج ۲ ص ۱۳۷

66-وسائل الشیعه ، شیخ حر عاملی ، ج ۱۰ ص ۳۲۳

67-منتخب کامل الزیارات ، ابن قولویه ، ص 195

68-منتخب کامل الزیارات ، ابن قولویه ، ص ۲۵۲

69-وسائل الشیعه ، شیخ حر عاملی ، ج ۱۰ ص ۵۴۹

70-کامل الزیارات ، ابن قولویه ، ص ۲۴۸

71-کامل الزیارات ، ابن قولویه ، ص ۱۲۳

72-امالی شیخ طوسی ، ص ۳۱۷

73-امالی شیخ طوسی ، ص 319

علیرضا رجالی تهرانی.

والسلام./.